

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE *Vereniging „Het Reewild”*

2e jaargang nr. 2
april 1985

INHOUD

Nogmaals:

Nationale Reewildtentoonstelling Vorden 1985	2
Reewildbeheer, theorie en praktijk	3
Reewildakkers in de praktijk (3)	5
Zout likstenen	6
Merkwaardigheden (1)	8
Tentoonstelling Reewildbeheer Noord-Nederland	11
Voorlichtingstentoonstelling Het Aardhuis	11
Agenda, rectificatie en mededelingen	15
Bestrijding van coccidiose bij hazen	15

De datum om copy voor „Het Reewild” nr. 3 in te leveren is:
10 augustus 1985.

Nationale Reewildtentoonstelling Vorden 1985

In vorige nummers van ons mededelingenblad is al uitvoerig stil gestaan bij de Nationale Reewildtentoonstelling Vorden 1985.

Intussen is door de Commissie voor voorbereiding en begeleiding intensief gewerkt aan verschillende belangrijke zaken. Het leek ons goed, in dit laatste nummer vóór de tentoonstelling, nog eens enkele van de belangrijkste punten naar voren te brengen.

Inlevering trofeeën.

Voor inzending komen in aanmerking de trofeeën, in Nederland bemachtigd in 1982, 1983 en 1984. Alle trofeeën moeten uiterlijk 6 mei 1985 in Hotel Bakker te Vorden worden ingeleverd. Ook kan inlevering van reewildgeweien, maar dan uiterlijk 1 mei 1985 geschieden bij onderstaande adressen :

G. J. M. Koenderink,	Lhee 96, Dwingeloo,	tel. 05219-7356 - 7244.
H. Meijeringh,	Zuidbargerstraat 93, Emmen,	tel. 05910-30618.
J. Neutel,	Mr. van Ekstraat 1, Haulerwijk,	tel. 05161-1252.
E. H. Drenth,	Westerse Drift 89, Haren,	tel. 050-348657
J. Spek,	Boshuisweg 4, Emst,	tel. 05787-1419.
M. K. H. Vos,	Enschedecest. 172, Haaksbergen,	tel. 05427-11289.
J. Brinkman,	P. v. Vollenhovenlaan 16, Vorden,	tel. 05752-1864.
J. M. Hendriks,	Broerenstraat 19, Arnhem,	tel. 085-426596.
F. C. J. Koker,	Quadenoord 4, Renkum,	tel. 08373-13071.
P. H. Schneider,	Jachtlaan 8, Ulvenhout,	tel. 076-612293.
A. J. G. van Kuijk,	De Kranssen 21, Waalre,	tel. 04904-4624.
J. W. H. Hommen,	Arlo 84, Roermond,	tel. 04750-18670.
P. M. van Dalsen,	Bouwmansweg 5, Haamstede,	tel. 01115-1711.
Ir. H. Eikelboom,	Nic. Beetslaan 20, Baarn,	tel. 02154-17069.
I. Uythoven,	Dijkwater 114, Zoetermeer,	tel. 079-212826.

Vanaf het moment van inlevering tot dat van terugontvangst zijn alle trofeeën verzekerd tegen beschadiging, brand, diefstal en verlies. Overigens worden uitvoerige maatregelen genomen met behulp van professionele bewaking om eventuele moeilijkheden te voorkomen.

Na het sluiten van de tentoonstelling op 12 mei te 16.00 uur kunnen alle trofeeën na uitboeking weer worden meegenomen. De trofeeën, die niet direkt na afloop van de show worden afgehaald, worden opgeborgen bij de heer J. Brinkman, P. v. Vollenhovenlaan 16 te Vorden (tel. 05752-1864), waar ze na afspraak later kunnen worden afgehaald (dit in tegenstelling tot een vorig bericht, waarin het adres van de heer H. Mekers was genoemd).

Ieder ingezonden trofee dient voorzien te zijn van een kaartje in duplo, waarop vermeld : naam en adres van de inzender, datum en jaar van afschot, plaats van afschot, naam van de schutter en de vermelding geschoten in raster of vrije wildbaan. Eén van de kaartjes moet aan een van de rozenstokken worden

gehangen, de ander stevig aan de achterzijde van het schild (evt. schroefkoppen vrij laten).

Voor de maatstaven van de beoordeling verwijzen wij naar het februari-nummer 1985. De inzenders van die trofeeën, waarvan een puntenberekening is gemaakt, krijgen een afschrift van de beoordelingsstaat.

De openingstijden van de tentoonstelling zijn :

Vrijdag 10 mei van 19.00 - 21.00 uur.

Zaterdag 11 mei van 10.00 - 18.00 uur,

waarbij om 12.00 uur de officiële opening zal plaats vinden door mr. J. P. van Zutphen, directeur-generaal Landelijke gebieden en kwaliteitszorg van het Ministerie van Landbouw en Visserij.

Zondag 12 mei van 10.00 - 16.00 uur.

Wij verwachten van alle leden van "Het Reewild" een zogoed mogelijke medewerking, o.m. door inzending van de hiervoor in aanmerking komende geweien en door een bezoek aan deze tentoonstelling.

H.E.

Reewildbeheer, theorie en praktijk

Het schrijven van dit artikeltje vindt zijn oorsprong in wat er de laatste maanden op de regionale shows was te zien wat betreft het reebokken afschot 1984.

Op bijna al de regionale shows had men keurig de 50% jaarlingen geschoten. Ons aller van de keuringen en regionale shows bekende wijlen Jan Mekers heeft met zijn nimmer aflatend wijzen hierop, zijn zin gekregen.

Hij had volkomen gelijk met deze zienswijze, het resulteerde zelfs dat op sommige shows het percentage tot 60% steeg. Dit vervulde enkele mensen met zorg, want zeiden deze, we krijgen op deze wijze geen enkele oude bok.

Er blijven eenvoudig niet genoeg jonge exemplaren over.

Deze mensen krijgen helemaal gelijk als de reewildjagers in

Nederland doorgaan met het beheer zoals ze dat nu doen.

Dit laatste is duidelijk te zien op de regionale shows.

Wat bedoelt hij daarmee zult u zich afvragen. Nu dat is heel eenvoudig, als 50% van het afschot jaarlingen is en in de 2, 3 en 4-jarige klasse is er 35 tot 40% geschoten, dan blijven er bedroevend weinig bokken van 5 jaar en ouder over.

Wat is nu het moraal van dit verhaal : als we ons wel houden aan de stelling 50% jaarlingen, dan moet automatisch het gevolg zijn dat er erg terughoudend en voorzichtig afgeschoten moet worden in de middenklasse.

Mijns inziens mogen er op de regionale shows niet meer dan 15% hooguit 20% boktrofeeën uit deze leeftijdsklasse hangen.

Ik geloof dat men zich teveel houdt aan het gegeven: is het geen zesender dan is het altijd goed afschot. Persoonlijk vind ik deze stelling totaal onjuist, een bok sterk in wildbraad en geen zesender maar wel een sterke gaffelaar, moet men oud laten worden.

Ten eerste zal deze bok met zijn forse figuur en stevig skelet zeker geen slechte vererver zijn en ten tweede zal deze bok op 6 à 7 jarige leeftijd zeker een trofee dragen die de moeite van oogsten waard is. Het sprookje dat zo'n bok een „slechte” vererver is omdat hij maar gaffelaar is, moet de wereld uit. Wie bepaalt dat een bok zesender moet zijn, dat doen wij immers.

Waarschijnlijk denkt een reegeeit daar heel anders over.

Reewildjagers ik doe een beroep op u allen, laten we met z'n allen zorgdragen voor een gezonde reewildstand in ons land.

Dit kunnen we ondermeer bereiken door een verantwoord afschot. Ik wens u voor de komende bokkenjacht veel wijsheid en weidmansheil.

G. W. Boele.

P.S. Bij het ter perse gaan van dit nummer kreeg ik nog over een aantal gegevens de beschikking. Ze geven nog eens extra stof tot nadenken.

Oostelijk Flevoland - afschot '83 en '84 (2 jaar) ingezonden 305 geweien (99% v.h. afschot), hiervan 57%

éénjarigen, 25% twee, drie en vierjarigen, 18% vijf jaar en ouder : hiervan voor Vorden 61%.

Utrecht - afschot 1984 : ingezonden 69 geweien ($\pm 60\%$ v.h. afschot), hiervan 46% éénjarigen, 42% twee, drie en vierjarigen, 12% vijf jaar en ouder : hiervan voor Vorden 1%.

Limburg-Zuid - afschot 1984 : ingezonden 172 geweien (64% v.h. afschot), hiervan 46% éénjarigen, 34% twee, drie en vierjarigen, 19% vijf jaar en ouder : hiervan 2% voor Vorden.

U ziet hieruit dat Oostelijk Flevoland een goed beheer en een goede opbouw in leeftijd heeft. Een uitgebreid verslag van de regionale shows over 1985 vindt u in het volgend nummer van het Mededelingenblad.

G. W. Boele.

Foto: Joop Poutsma

Reewildakkers in de praktijk (3)

In „Het Reewild” van december heb ik geschreven over het gebruik van reewildakkers op de zandgrond; ik was gebleven bij onze ervaringen in de herfst en heb u toen beloofd onze ervaring met de akkers in de wintermaanden op papier te zetten.

Ondanks de twee toch wel strenge winterse periodes heeft het reewild deze winter niet uitermate veel gebruik gemaakt van de akkers.

Het viel ons wat tegen dat het reewild niet direkt in de eerste lange sneeuwperiode

- begin januari - de stoppelknollen opnam. Dit komt dan

waarschijnlijk omdat ze in goede conditie de winter zijn ingegaan en dat dus van direkte nood geen sprake was. In de eerste periode lag er ook veel sneeuw zodat er ook geen gebrek aan vocht voor wild was. Stoppelknollen bevatten net als andere knolgewassen veel water waardoor ze in droge vorstperiodes een goed vocht verstrekkend voedsel voor het wild zijn.

Een andere reden kan nog zijn dat het reewild net als veel ander wild, eerst een nieuwe voedselbron moet ontdekken. We hadden hier nog niet eerder stoppelknollen op onze akkers gehad. De tweede winterse periode was er een van droge vorst met in het begin wat sneeuw. Vanaf half februari begon het reewild de knollen wel uit de grond te slaan en er van te azen.

Helaas was toen de kwaliteit van de knollen al behoorlijk achteruit gegaan. Ze kunnen goed vorst verdragen maar de zeer strenge vorst van deze winter zorgde er toch voor dat de knollen in puree veranderden, ofschoon dit voor het reewild in het begin nog niet veel uitmaakte want ze vraten er toch nog goed van.

Nu ik dit schrijf zijn we een jaar rond en mogen we zeker van een succes spreken. Het is wenselijk om het mengsel aan te vullen met winterrogge om het voedselaanbod in het vroege voorjaar te vergroten.

Vorige maand is er per akker ongeveer 7 m³ korte mest (stalmest die ± 6 maand onder goede omstandigheden bewaard is) op gereden. Stalmest bevat een grote hoeveelheid organische stof zodat het vochthoudend vermogen van de grond wordt verbeterd.

Samenstelling van rundveemest 6 maand bewaard in % van het materiaal.

Droge stof 21,5, organische stof 13,5, N 0,55 P₂O₅ 0,35, K₂O 0,45, CaO 0,50, MgO 0,10 en Cl 0,20. gegevens van het Rijkslandbouwproefstation te Maastricht.

Een andere en veel goedkopere bemesting kan men natuurlijk geven in de vorm van drijfmest, het organische stofgehalte is hiervan beduidend lager n.l. 6,5%.

Bij ons is echter bemesting met drijfmest niet toegestaan. Deze maand wordt het verdorde nog staande gewas met de slagmaaier gemaaid om daarna het onder ploegen te vergemakkelijken. Waarna de akkers bekalkt worden en opnieuw ingezaaid. Het is ook mogelijk de akkers een jaar zo te laten staan, van het vorig

jaar geproduceerde zaad zal zeker wel weer wat opkomen, men heeft dan wel een mindere soortenrijkdom dan het vorig jaar.

Verder wens ik iedereen die dit jaar de aanleg van een wildakker wil gaan proberen veel succes.

H.R.

Zout likstenen

Ik wil het in dit artikeltje hebben over iets wat helaas nog in veel reewildvelden ontbreekt nl. het likzout.

Ieder dier heeft behoefte aan zout, zo ook dus het reewild. Hoewel de zoutbehoefte voor het reewild verhoudingsgewijs gering is, volgens Bubenik niet meer dan 1 gr per dier per dag, wordt een zoutlik indien die aanwezig is regelmatig bezocht. Beweerd wordt zelfs dat zout een lokmiddel zou zijn en reewild aan een bepaald gebied kan binden. Uit ervaring in een gemsrevier in Zwitserland weet ik dat gemzen uit de verre omtrek naar een ravijn trekken waar in de loop van de jaren salpeter aan de oppervlakte gekomen is. De gemzen hebben daar een natuurlijke zoutlik en je kunt er dan ook hele dag doorlopend zo'n 10 tot 20 gemzen zien. Dit wijst er toch wel op welk een aantrekkingskracht zout op het wild kan hebben. Hiermee wil ik niet zeggen dat als men maar een zoutlik maakt men er de hele dag in de buurt reewild aan kan treffen, maar het geeft

wel de behoefte aan zout aan. Het reewild blijkt vooral in de periode van de haarwisseling behoefte aan zout te hebben. Voor het verstrekken van zout kan men heel eenvoudig gebruik maken van het bij elke landbouwcoöperatie of veevoederhandel verkrijgbare veezout. Het is daar te koop in vierkante blokken van 20 cm. Deze blokken zijn heel gemakkelijk in stukken te zagen waardoor men met één blok zo'n 8 verschillende zoutlikplaatsen kan maken.

Men plaatst het likzout bij voorkeur langs een wissel of bij een andere plaats waar het reewild regelmatig komt, dit om ze het zout zo snel mogelijk te laten ontdekken. Men plaatst er ongeveer 1 per 25 ha.

Er zijn verschillende mogelijkheden waarop men het zout kan verstrekken. Ik heb er hier enige getekend. Het voordeel van het verstrekken van zout laag bij de grond is dat het kleinere wild er ook bij kan. Een nadeel is dat ze dan een enkele keer bevuild worden door vos of das.

Ik heb echter de ervaring dat als men het zout hoger plaatst het zout met het regenwater langs de

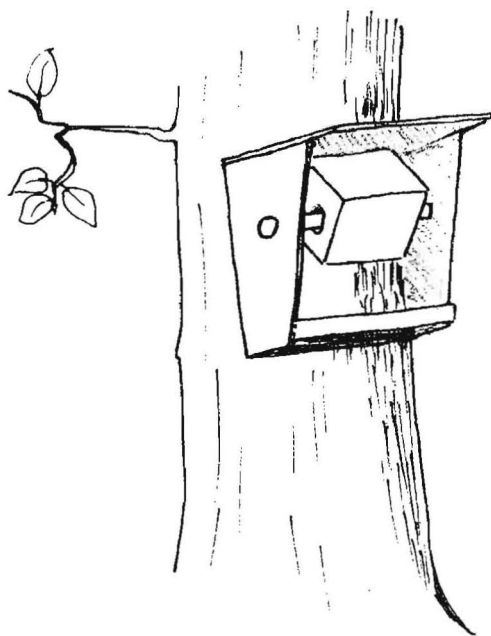
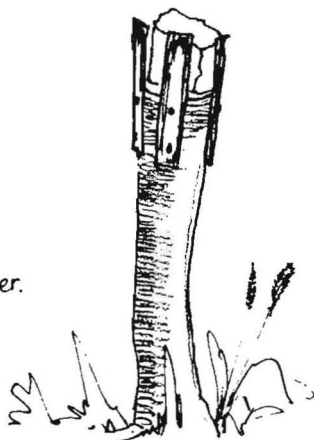
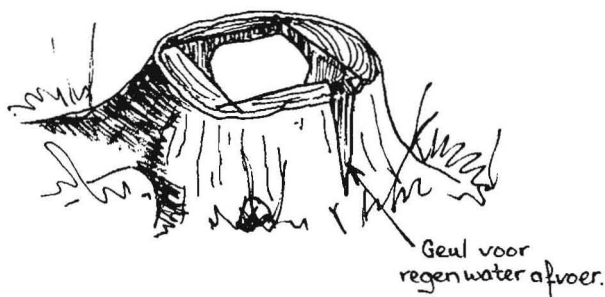
stam naar beneden stroomt, onderweg in de stam trekt waardoor het wild ook het zout van de stam aflikt.

In de handel zijn ook zogenaamde mineraal zoutlikstenen, die naast NaCl ook fosfor en kalk bevatten. Adressen waar deze verkrijgbaar zijn mij helaas onbekend.

Tenslotte moet gezegd worden

dat in gebieden met veel grasland waar met NaCl bevattende meststof wordt bemest de behoefte aan likzout dan minder is en dat bij droog vriezend weer als al het water bevroren is men het likzout beter even uit het veld kan halen.

H.R.

Merkwaardigheden (1)

Iedere reewildjager, die regelmatig in het veld is, beleeft hierbij wel eens bepaalde dingen, die afwijken van de normale gang van zaken; hij doet soms merkwaardige waarnemingen omtrent bepaald gedrag van reewild; hij schiet soms reeën, bokken of geiten met bepaalde in- of uitwendige afwijkingen, enz., kortom: hij maakt bijzondere dingen mee. Hij vertelt hierover in familie- en/of jagerkring en verder komt het niet. Terwijl heel dikwijls zijn belevenissen zodanig zijn, dat hiervoor veel ruimere belangstelling bestaat; het kan soms een bepaalde waarde hebben voor de wetenschap, soms kan zo'n belevens een waarschuwing inhouden voor anderen. Wij zijn als redactie van mening, dat ons mededelingenblad voor deze uitwisseling van wederwaardigheden open moet staan en stellen hiervoor graag ruimte beschikbaar. Wanneer een en ander gestaafd kan worden met een foto, des te beter.

Ik wil graag een voorzet geven en de serie openen met een voorval, dat nare gevolgen had kunnen hebben. Ik noem het:

”De Tweelingbroeders”

Het is begin juni, 19 honderd zoveel. In een open bosje, waarmee het jachtveld eigenlijk begint, had ik regelmatig een geit gezien. Altijd alleen, nooit kalveren of ander reewild erbij. Op een morgen, het schemert nog, kom ik aanrijden en zie recht voor me een

ree. Tijd voor aanspreken geeft het me niet, het springt af, verder het bosje in. Maar ach, erg is het niet, het zal wel dezelfde geit van de andere keren geweest zijn. Ik rijd nog een klein stukje verder, zet dan de auto aan de kant van de weg en sla bersend, voorzien van de nodige jachtattributen een zandpad in, die, eerst aan de andere kant van het bosje langs, verder het veld in gaat. Nog maar net op pad zie ik vaag wat roods schemeren tussen de open struiken.

Kijken: een ree. Nu voorzichtig verder, de wind is goed. Heel langzaam, af en toe stilstaan en kijken. Een knopbokje? Nog een paar meter, dan heb ik mooi dekking achter een boom. Dat lukt en nu kan ik wat zorgvuldiger aanspreken.

Inderdaad: een knopbokje, nog in bast, rustig blaadjes van de struiken azend. Aan schieten valt niet te denken, daarvoor is hij nu teveel door de struiken gedekt. Maar hij komt geleidelijk aan in een iets opener stuk en als hij nog een meter verder gaat moet ik handelen, anders is mijn kans verkeken.

Op het schot zie ik het bokje afspringen, hoewel ik heel rustig was en meende goed afgekomen te zijn. Mis! Zou er dan toch nog een twijg in de baan van het schot hebben gezeten en de kogel hebben afgeleid? Nou, dat moet ik dan straks maar uitzoeken. Hier is momenteel niets meer te doen en het lijkt mij beter om meteen

verder te gaan om zodoende de gunstige tijd van de beginnende dag zoveel mogelijk te benutten en nog in een ander deel van het veld te kijken. Als alles volgens plan gaat, ben ik binnen een uur hier toch weer terug.

Dat plan blijkt precies te kloppen. Maar . . . , en nu van de andere kant komend, er staat op dezelfde plek als straks weer een ree. Weer hetzelfde knobokje? Ja inderdaad. Hoe is het mogelijk! Er wordt me een tweede kans geboden. Voorzichtig probeer ik een boom te bereiken, waarlangs ik aan kan strijken. Maar op de laatste meter kraakt er onder mijn voeten een kurkdroge tak en dat is voor het bokje teveel: het springt af. Daar sta je dan. Twee keer een mooie kans op een goed afschotbokje en beide keren verprutst. Enfin, gelukkig is het bokje door het schot niet verwond, het is er nog en dan maar hopen, dat het een volgende keer beter gaat. Nazoeken op het schot heeft nu helemaal geen zin meer, het bokje is gezond afgesprongen. Maar toch ben ik nog wel een beetje benieuwd, waar het schot dan wel is gebleven, waar de kogel is afgeleid. Daarom ga ik nog even verder naar de andere boom, waarvandaan ik schoot, om vandaar rechtuit naar de standplaats van het bokje te lopen. En daar licht me tot mijn grote verbazing iets roods toe: het bokje, kikkood, met een keurig zittend bladschot, dat het op de plaats deed vallen. Wat een verrassing!

Maar dan moet er ook nog een tweede bokje zijn, een volkomen

identiek tweelingbroertje, dat naast het eerste heeft gestaan of gelegen, maar dat ik over het hoofd moet hebben gezien. Dat ik op het schot heb zien afspringen, maar dat na een poosje, daar geen verdere verstoring optrad, naar dezelfde plek terugkwam en net waarachtig nog een schietkans bood. Was deze kans echter benut, dan had ik vrijwel zeker het eerste schot niet meer nagezocht en zou het dan eerst geschoten bokje zijn verloederd. Want alles zou dan toch duidelijk zijn, namelijk het eerste schot gewoon mis, het tweede raak en het bokje was binnen.

Gelukkig liep het anders. Want wie denkt er nu op zo'n moment aan een tweelingbroer? Ik denk nu nog regelmatig aan dit voorval. Want naast elkaar hangen nu twee knobokschedeltjes aan de muur. Precies een week later, weer vrijwel op dezelfde plaats, viel het tweelingbroertje. De les, die zij mij leerden: neem altijd even de moeite een schot na te gaan, al is het "missen" nog zo duidelijk. Het is erg jammer, een geschoten ree (dier) te laten verloederen.

Nog een interessante waarneming: "Kalvertransport door water"

Een merkwaardige waarneming deed ik een paar jaar geleden. Zelf denk ik, dat deze zeer zeldzaam is, want ik zag het in mijn toch al vrij lange jagersloopbaan slechts éénmaal. Op een voorzomermorgen zie ik op een paar honderd meter op een weiland aan de rand van een brede sloot een geit met een

tweetal een paar weken oude kalveren. Alles is rustig, verstoring van enige aard is er niet. Het drietal drentelt een paar minuten langs de sloot heen en weer, waarna moeder geit de slootwal in, gaat, een kalf in haar nekvel pakt, als het ware apporterend de sloot doorzwemt, het kalf op de wal neerzet, teruggaat en het zelfde met het tweede kalf herhaalt. Het overvloedige water wordt uit de dos geschud en rustig trekt het drietal verder! Het was voor mij op deze morgen een unieke waarneming.

Hierbij laten we het deze keer. Ongetwijfeld hebt ook U bijzondere belevissen gehad. Wij willen ze gaarne van U vernemen.

H.R.

Voorlichtings- tentoonstelling Het Aardhuis

Donderdagmiddag 4 april j.l. heette de heer G. W. Boele, bij verhindering wegens ziekte van de voorzitter van de Stichting Wildbeheer Veluwe, de heer Jhr. M. de Savornin Lohman een groot aantal genodigden welkom bij de opening van de voorlichtingstentoonstelling 1985. In het kort gaf hij een overzicht van de nieuwe onderwerpen van deze tentoonstelling, waar onder meer aandacht geschonken wordt aan het project „Kinderen ontdekken reeën”, aan het Koninklijk Huis en het Kroon-domein, aan modellen van jachtwagens en het wild op de Veluwe, terwijl verder de imkerij, amfibieën en reptielen en de geschiedenis van

ontginning en bebossing, de toekomst van het bos en het heidebeheer niet vergeten zijn.

De heer J. Poutsma schonk in zijn openingstoespraak veel aandacht aan het belang van het milieu en een goede biotoop voor een goed reewildbeheer, wekte de aanwezigen op vooral ook de jeugd bij het wildbeheer te betrekken, alvorens hij met behulp van een "snuffelende" heer Boele op ludieke wijze de tentoonstelling voor geopend verklaarde en de aanwezigen voor een bezichtiging uitnodigde.

Voor "Het Reewild" is vooral het onderdeel "Kinderen ontdekken reeën" van belang. Deze leskist, die na de Aardhuisperiode in iets gewijzigde vorm ook voor de diverse regio's beschikbaar komt, bevat veel vooral ook voor kinderen boeiende zaken. Wij gaven in ons mededelingenblad van december 1984 reeds een uitvoerige beschouwing en willen graag daarnaar verwijzen. Met enkele scholen is reeds een afspraak gemaakt voor een bezoek. Maar wij zijn van mening, dat de gehele voorlichtingstentoonstelling een ruime belangstelling waard is. Daarom wekken wij U gaarne op, als U in de komende weken een paar uurtjes kunt vrij maken, aan het Aardhuis bij Apeldoorn een bezoek te brengen, het liefst met kinderen. U zult er geen spijt van hebben.

H.E.

Tentoonstelling Reewildbeheer Noord-Nederland

Op 22, 23 en 24 februari 1985 werd traditiegetrouw de tweejaarlijkse reewildbeheertentoonstelling gehouden in hotel "Het Drouwenezand" te Drouwen. De tentoonstelling werd geopend door de heer drs. J. B. Pieters, directeur Natuur, Milieu en Fauna-beheer.

De avond werd gereserveerd voor een forumdiscussie die bijgewoond kon worden door genodigden en geïnteresseerden. In het forum namen plaats de bestuurders van de natuurterreinen in Noord-Nederland, te weten: Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Fryske Gea, Het Drentse Landschap, bestuursleden van het Reewild en de Harense bioloog J. Poutsma.

Nadat betrokkenen allen de tijd hadden gehad, hun beheersplannen inzake het reewild nauwkeurig uiteen te zetten, behandelde het forum na de pauze de schriftelijk ingediende vragen.

Deze voortreffelijk geleide discussie onder leiding van de heer Jhr. M. de Savornin Lohman, voorzitter van de vereniging "Het Reewild" kan men afsluiten met het volgende resumé:

Jacht is een onomkeerbaar proces. Daarom moet men:

1. Meer onderzoek inzake "Reewild", verrichten.
2. Goed overleg plegen met de

- beheerders van de terreinen.
3. Het instellen van reewild-beheerseenheden.

Gedurende deze 3 dagen mochten we terug zien op $\pm$ 3000 bezoekers. Zij zagen een goed verzorgde reewild tentoonstelling waarbij neven-activiteiten zoals het prepareren van dieren, een wildredder, informatie voor de jeugd over reeën etc. niet vergeten werden.

Dankzij de belangeloze medewerking van een groot aantal mensen uit de provincie Groningen, Friesland en Drenthe en de diverse medewerkers van de K.N.J.V. en de vereniging "Het Reewild", was het wederom mogelijk om dit gebeuren tot een grandioos succes te maken en kunnen we terugzien op een zeer geslaagde Reewild tentoonstelling 1985.

Lambeck
Loeröp

Uitslag verloting:

Schilderij van de heer Neutel ging naar: H. J. Buré, Kopernicuslaan te Hoogeveen en de foto van de heer Poutsma werd gewonnen door: H. K. Kamphuis, Meerweg 14 in Kropswolde.

Vermeldingswaardig is verder nog dat de hoogzit verkocht werd voor f 150,- en de wildredder bracht f 200,- op.

Openingstoespraak van de Directeur Natuur, Milieu en Faunabeheer, van het Ministerie van Landbouw en Visserij voor de reewildgeweiententoonstelling van de Commissie voor deze show voor Noord-Nederland op vrijdag 22 februari 1985 te Drouwenerzand.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren,

Aan Uw uitnodiging om de reewildgeweiententoonstelling te openen, heb ik graag gevolg gegeven. Alvorens echter de tentoonstelling voor geopend te verklaren, wil ik ingaan op aspecten van het reewildbeheer in Nederland uit het oogpunt van de bescherming van de soort en zijn leefgebied, de relatie met de landbouw en de dienende taak van de jacht daarbij.

Het beheren van in 't wild levende dieren betekent niet alleen maar ervan profiteren door ze te bekijken, te fotograferen of te bejagen. We moeten ook leren het dier als exemplaar uit een populatie te zien in een omgeving, die voor deze diersoort geschikt moet blijven. Zo'n biotoop zal moeten voldoen aan de eisen, die de betreffende diersoort eraan stelt. Voor reeën betekent dit dat zo'n terrein geschikte dekking, voldoende goed voedsel en de nodige rust moet bieden. Hieruit blijkt wel dat samenwerking en overleg met de grondgebruiker en/of beherende instanties voor zaken als inzaai, aanplant, het dunnen van bosjes of regulatie van de recreatie etc. voor goed beheer van groot belang is.

Tenslotte hoort ook de bescherming van gewassen tegen reewildschade bij het goed beheren van reewildbiotopen.

Het behouden, herstellen of het aanbrengen van voorzieningen die het het veelal plaatsgebonden reewild mogelijk maakt optimaal van hun leefgebied gebruik te maken zonder ontoelaatbare schade voor bos- land- en tuinbouwers te veroorzaken is een brede taak waarvoor elke reewildbeheerder zich gesteld ziet. Het spreekt immers voor zich, dat, als een geïsoleerd liggend bosje in een overwegend landbouwgebied wordt geroid of wildakkers of -weiden, in een arm bosgebied worden verwijderd, het reewild er ook zal verdwijnen. Niettemin verdient de zorg van particulieren en overheid voor de in stand houding van het reewild in Nederland, gezien de ontwikkeling van deze diersoort alle lof. Breidde eind vorige eeuw het reewildareaal zich vanuit Duitsland verder uit, in 1930 werd de stand in Nederland reeds op 3000 à 4000 stuks geschat en kwam deze voor in het zuiden van Brabant, het noorden van Limburg en in de bossen en het parklandschap van Utrecht-Gelderland tot in de noordelijke Friese wouden toe. Momenteel heeft vrijwel elke provincie reewild en wordt een aantal van ongeveer 25.000 stuks aangehouden.

De bemoeienis van de Vereniging "Het Reewild" bij de uitvoering en bijstelling van het beleid, evenals het ondersteunend onderzoek dat in de loop der jaren door het Rijksinstituut voor Natuurbeheer werd

verricht, mag hier niet onvermeld blijven.

Uit maaganalyses zijn de kruiden en gewilde houtachtige gewassen die worden gegeten bekend. Veel voorkomende ziekten bij een te grote dichtheid in relatie tot de kwaliteit van het biotoop zijn geanalyseerd. De gemiddelde aanwas van een bekende populatie reewild, waarvan de geslachtsverhouding bekend is, kan worden berekend. Ook voor beleid is kennis noodzakelijk.

Aan de basis van een goed reewildbeheer liggen de tellingen in het veld. Daartoe zijn vele reewildkringen opgericht die jaarlijks tellingen organiseren om een betrouwbaar inzicht in de populatiedichtheid en -opbouw te verkrijgen. Deze betrouwbaarheid zou nog kunnen worden verbeterd als ook buiten deze jaarlijks te houden tellingen regelmatig waarnemingen in het terrein op een kaart worden opgetekend. Een goede kennis van de verplaatsingen van het reewild in het biotoop door het jaar heen wordt op die manier verkregen en kennis van zieke en oudere dieren alsmede de aanwezige geslachtsverdeling zullen het advies van het noodzakelijk afschot beter kunnen onderbouwen.

In het verleden is gebleken dat een toename van de reewildstand afhankelijk van het biotoop voor de conditie van de reeën zelf niet ongelimiteerd kan toenemen.

In de huidige situatie kan men stellen dat het aantal dat jaarlijks groot komt er ook door ongevallen (verdrinking, verkeer en ziekte) en jachttuioefening weer af moet,

opdat de stand de draagkracht van het biotoop niet te boven gaat. Het bestand wordt daartoe over grotere aaneengesloten gebieden bezien en een geslachtsverhouding van ongeveer 1:1 aangehouden. Mede gezien de in 1978 ingevoerde merkenregeling heeft mijn Ministerie voor de toedeling van het afschot een specifieke verantwoordelijkheid.

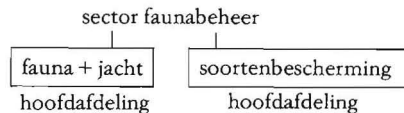
Een belangrijke maat van de conditie van het reewild in een bepaald gebied is de kwaliteit van het gewij. De zwakste mannelijke exemplaren worden zo veel mogelijk weggenomen zodat hoofdzakelijk een sterke middengroep van 3 t/m 5 jaar aan de voortplanting deelneemt.

Het doel, mijnheer de Voorzitter, van om met de oude naam te spreken van deze "Trofeeënshow" is niet om de meest kapitale afschotgeweien hier te tonen, maar juist om aan te geven, en dat behoeft geen enkele verhulling, of aan de normen, die voor de juiste beoordeling van het afschot zijn gesteld, is voldaan. Bij een inzending van 90-100% van het afschot in de regio's stelt vrijwel iedere reewildjager het resultaat van zijn afschot, dat naar zijn mening aan de populatie moest worden onttrokken onder het oordeel van onafhankelijke keurmeesters.

Een ieder kan hieruit lering trekken hetgeen de reewildstand en de conditie van deze wildsoort weer ten goede komt.

Direkteur Pieters ging nu nader in

op de ophanden zijnde reorganisatie bij de directie Faunabeheer op het Ministerie van landbouw en visserij. Deze directie zal worden opgenomen in de nieuwe directie Natuur, Milieu en Faunabeheer. De hoofdafdeling Faunabeheer en Jachtaangelegenheden zal naast de Hoofdafdeling Soortenbescherming deel uitmaken van de nieuwe sector Faunabeheer en Soortenbescherming. Dus:

Verder zullen nog de sectoren "Natuur en Landschap" en "Milieu en Ruimtelijk Ordening" ontstaan. Er zullen dus in totaal 3 sectoren naast elkaar staan, de directie heet dan ook Natuur, Milieu en Faunabeheer.

Overigens zal de afdeling Faunabeheer/Jachtaangelegenheden de verschillende jachttaken zoals vergunningverlening en jachtverhuur vervullen.

De directeur NMF de heer Pieters zei dat velen in spanning de reorganisatie hebben afgewacht. Hij kan hen zeggen dat hij veel goeds verwacht van deze integratie tussen Natuur, Milieu en Faunabeheer.

Tenslotte wens ik de Vereniging "Het Reewild" en de organisatoren van deze tentoonstelling succes met het streven naar een goede voorlichting omtrent het wildbeheer. Hiermede verklaar ik deze tentoonstelling voor geopend.

AGENDA

Stichting Reewild Trofeeënshow
Gelderse Achterhoek (Exel)

3 mei 1985 open van 10.00 - 22.00 uur.

4 mei 1985 open van 10.00 - 18.00 uur.

5 mei 1985 open van 10.00 - 17.00 uur.

Datum discussieavond nog niet bekend.

Nationale Reewildtentoonstelling
Vorden 1985, Hotel Bakker.

10 mei 19.00 - 21.00 uur.

11 mei 1985 12.00 uur officiële opening
door de heer Mr. J. P. van Zutphen.

12 mei 10.00 uur tot 16.00 uur.

Algemene ledenvergadering
Vereniging "Het Reewild"

11 mei 1985 14.30 uur Hotel Bakker, Vorden.

---

18 mei 1985 schietdag Vereniging
"Het Reewild" op Berkenhorst te
Elspeet. De baan is 's morgens
9.00 uur open. De koffie staat klaar.
U kunt met deskundige hulp uw buks
inschieten. 's Middags zal er door de
liefhebbers een wedstrijd verschoten
worden met als inzet de Thatebeker.
U komt toch ook? DOEN!

Een goede mogelijkheid Uw buks nog
eens te testen voor de bokkenjacht!

Een goed ingeschoten buks geeft
meer zelfvertrouwen!

RECTIFICATIE

De foto op de omslag van het februari-
nummer van het mededelingenblad
was van de hand van de heer
J. Duister (en niet van H. Ruseler).

In tegenstelling tot onze mededeling
in het vorige nummer inzake het
afhaaladres van de geweien, die op
12 mei niet zijn afgehaald van de
nationale reewild tentoonstelling te
Vorden: dit luidt:

J. Brinkman, P. van Vollenhoven-
laan 16, Vorden (tel. 05752-1864)
(en niet H. Mekers.)

MEDEDELINGEN

Hebt U Uw contributie 1985 al betaald?
In verband met de verhoogde activi-
teit van de vereniging en de op stapel
staand herstructurering zal de vere-
niging een groot nadelig saldo te
wachten staan. Helpt U mee om dit
zo gering mogelijk te houden en
maakt, als U dit nog niet gedaan hebt,
vandaag nog Uw contributie over.
En gaarne door middel van de U
toegezonden acceptgirokaart! Het
spaart de penningmeester tijd en
geld uit!

Voor diegenen, die ons mededelingen-
blad willen bewaren, hebben wij een
handige cassette laten vervaardigen,
die ca. 5 jaargangen kan bevatten.
Deze cassette, die op de algemene
ledenvergadering op 12 mei a.s.
te Vorden voor het eerst zal worden
getoond, zal nadien voor de prijs van
f 7,50 (excl. portokosten) via ons
secretariaat verkrijgbaar zijn.

Bestrijding van coccidiose bij hazen

Een praktisch middel voor de strijd
tegen het uitsterven van de hazen
(Lepus europaeus) tengevolge van
ingewandziektes zoals coccidiose,
is twee jaar lang met succes uitge-
probeerd. Appels die met Davosin
zijn ingespoten (1 cm³ van dit sul-
fonamide per appel) worden neer-
gelegd aan de rand van een bos bij
hazepadten, De hazen, die graag
appels eten, beschermen zich aldus
tegen de gevolgen van deze dode-
lijke ziekte, evenals de reeën en
herten die last hebben van inge-
wandparasieten van hetzelfde type
(Staatsliches Forstamt, D-7602
Oberkirch).

Inzender: Dr. Ir. W. Verhoeven

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE Vereniging „Het Reewild”

Beschermheer Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden

De Vereniging „Het Reewild” stelt zich ten doel:

.....de instandhouding en verbetering van de kwaliteit van het reewild in Nederland. Zij staat op het standpunt, dat niet slechts gestreefd dient te worden naar het verkrijgen en behouden van een verantwoord reestand, doch bovendien dat middelen dienen te worden aangewend deze stand zo gezond mogelijk te houden en op kwalitatief hoog peil te brengen, opdat ook voor het nageslacht een der schoonste vertegenwoordigers van de Nederlandse fauna behouden blijft.

BESTUUR

voorzitter:

Jhr. M. de Savornin Lohman,
Smidswater 2A,
2514 BV 's-Gravenhage,
Tel.: 070-643596/
070-689266.

secretaris:

Jhr. Mr. Th. W. R. M. Serraris,
Groen v. Prinstererlaan 28,
3818 JP Amersfoort,
Tel.: 033-631833 (privé),
033-633624 (zaak).

penningmeester:

Ir F. W. Craandijk,
Blydensteinbleekweg 20,
7523 HZ Enschede,
Tel.: 053-351667.

G. W. Boele,
Kamperweg 18,
8181 CM Heerde,
Tel.: 05782-2193.

J. Brinkman,
P. v. Vollenhovenlaan 16,
7251 AR Vorden,
Tel.: 05752-1864.

A. A. M. J. Consten,
Dautzbergstraat 16,
6411 LB Heerlen,
Tel.: 045-717150.
plv P. L. N. Geurts,
Vijverdalseweg 2,
6226 NB Maastricht,
Tel.: 043-624080.

E. H. Drenth,
Westerse Drift 89,
9752 LD Haren (Gr),
Tel.: 050-348657,
050-129948.

J. F. Erdmann,
Rembrandtlaan 15,
1231 AA Loosdrecht,
Tel.: 02158-1285.

G. A. P. Giels,
Zuiderklamp 53,
5672 HA Nuenen,
Tel.: 040-833845.

Th. J. Litjens,
Dorpsstraat 40,
4845 CG Wageningen,
Tel.: 01693-1420,
01693-1827.

Drs. W. P. B. Nijzink,
Smokkelhoekweg 1B,
4421 JW
Kapelle-Biezeling,
Tel.: 01102-1846.

Administratie Afschot:

A. J. van Veen,
Bolhaarslaan 57,
7522 CV Enschede,
Tel.: 053-351592.

Beheer Materiaal:

A. Mörzer Bruijns.
p/a Eperweg 60,
8071 PA Nunspeet,
Tel.: 03412-51874.

Slijpplaatjes:

G. Koenderink,
Lhee 96,
7991 PK Dwingeloo,
Tel.: 05219-7356.

REGIONALE ORGANISATIES

Stichting Reewildbeheer Noord Nederland

voorzitter: E. H. Drenth.
secretaris:
B. Koops van 't Jagt,
Smetanalaan 10,
9402 XD Assen,
Tel.: 05920-44177.

Stichting Reewild Trofeeënshow Gelderse Achterhoek (Exel)

voorzitter: D. Vouëte,
secretaris:
F. W. H. M. Ten Bos,
Lankheterweg 4,
7481 VM Haaksbergen
Tel.: 05427-14980.

Stichting Wildbeheer Limburg

voorzitter:
J. W. H. Hommen,
secretaris: P. L. N. Geurts,
Postbus 5544,
6202 XA Maastricht.
Tel. 043-624080.

Stichting Reewildbeheer Overijssel

voorzitter: B. Brinkmann,
secretaris:
J. Schoonderbeek,
Meidoornstraat 16,
7497 MG Bentelo,
Tel.: 05472-228.

Vereniging „Het Reewild” West- en Midden Brabant

voorzitter: Th. J. Litjens,
secretariaat:
G. W. A. M. Hamel,
Assumburgstraat 14,
4834 KP Breda,
Tel.: 076-656005.

Commissie Reewildbeheer Utrecht

voorzitter: Jhr. Mr.
Th. W. R. M. Serraris,
secretaris: S. F. P. Klep,
Dolderseweg 60,
3712 BR Huis ter Heide,
Tel.: 030-784974.

Stichting Wildbeheer Veluwe

voorzitter: Jhr.
M. de Savornin Lohman,
secretaris:
J. C. H. Nachenius,
Lage Boeschotenweg 18,
3886 PS Garderen,
Tel.: 05776-1429

Vereniging Reewildkring Oost-Brabant

voorzitter:
H. A. v.d. Vleuten,
secretaris: A. J. G. v. Kuijk,
De Kranssen 21,
5581 AG Waalre,
Tel.: 04904-4624.

Provinciale Reewildcommissie Zeeland

voorzitter: P. van Dalsen
secretaris:
Drs. W. P. B. Nijzink,
Smokkelhoekweg 1B
4421 JH
Kapelle-Biezeling
Tel: 01102-1846

Foto voorpagina: J. Poutsma

Gironummer penningmeester Vereniging „Het Reewild”: 813577

Redactiecommissie Mededelingenblad „Het Reewild”

Ir H. Eikelboom, eindredacteur, Nic. Beetslaan 20, 3743 HM Baarn, Tel.: 02154-17069 - G. W. Boele, Kamperweg 18, 8181 CM Heerde, Tel.: 05782-2193. - P. H. Schneider, Jachtlaan 8, 4851 AM Ulvenhout, Tel.: 076-612293.

Druk en grafische vormgeving: Drukkerij Lulof B.V. - Postbus 100 - 7600 AC Almelo - Tel.: 05490-11011.

Voor de Geitenjacht adviseren wij u uw kogelbuks in te schieten op de 100 meter kogelbaan.

In onze winkels treft U een zeer grote sortering kogelbuksen, nieuw en gebruikt.

Naar uw wens kunnen onze gewermakers richtkijkers monteren.

Als vertegenwoordiging van

^{Eduard}
Kettner

voeren wij de

**dames- en herenkleding, wapens,
jacht- en schietsportbenodigdheden.**

Onze postorder-katalogus kunt U gratis aanvragen.

Strandgaperweg 30
8256 PZ Biddinghuizen
tel.: 03211-2532

Filiaal: Nobelstraat 24-26
3512 EP Utrecht
tel.: 030-311209

Terpstra-Wever
Brinkstraat 28
7901 LA Hoogeveen
tel. 05280-62646

Armas-Brugge
Waterstraat 26-28
9934 AV Delfzijl
tel. 05960-15098